

ราชการชั่วคราวหนึ่ง ๆ ก็ได้กลับสู่เคหะสถานบ้านเรือน อันเป็นเวลา
 ที่ทรง พระกรุณาให้พักผ่อนร่างกายเพื่อบำรุงกำลัง และ ความคิด เพื่อ
 ประโยชน์ แก่ นานา ที่ ราชการ ของ คนใน วัน นานา ก็ เมื่อ ข้าราชการ ผู้ใด
 เขาเวลา ซึ่ง ควร จะ พัก ผ่อน นอน ไป ทำ การ งาน อย่าง อื่น เพื่อ ประโยชน์
 พิเศษ ของ คน นั้น แล้ว ผู้ นั้น ก็ จำ จะ ต้อง กลับ ใช้ เวลา ซึ่ง ควร ประกอบ ราช
 กิจ ตาม นานา ที่ นั้น สำหรับ พัก ผ่อน เป็น ขรรพตา นับ ว่า เป็น การ เอา เปรียบ
 ไม่ สมควร แก่ ผู้ ที่ เป็น ข้าราชการ เลย อนึ่ง พระราชประสงค์ อัน เป็น ข้อ
 ใหญ่ ใน การ ที่ ทรง พระมหากรุณา พระราชทาน เบี้ย บำนาญ เงิน ซึ่ง นั้น ก็
 ด้วย ทรง พระราชดำริ เห็น ว่า ข้าราชการ ของ ขุนพระบาท มี นานา ที่ ต้อง รับ
 ราชการ เต็ม กำลัง และ เวลา ไม่มี โอกาส ที่ จะ ได้ สัม ทรัพย์ สัม สมบัติ ได้ เลย
 คน เมื่อ แก่ ข้าราชการ พลภาพ จึง ทรง พระกรุณา พระราชทาน เงิน เบี้ย ซึ่ง แก่ ผู้
 ที่ มีความ ชอบ และ เห็น ดี เห็นชอบ ทั้ง นี้ ก็ เต็ม อ้อ ว่า พระบาท สัม ทรัพย์ พระเจ้า
 อยู่ หัว ทรง ได้ สัม ทรัพย์ สัม สมบัติ ได้ ให้ แก่ ข้าราชการ เพื่อ เลี้ยง คน และ
 ครอบ ครัว ใน เวลา ที่ มี สำมากร จะ หา ผล ประโยชน์ ใด ๆ อัน ได้ ข้าราชการ
 ของ ขุนพระบาท ควร รวบรวม ถึง พระมหากรุณา ข้อ นี้ แล้ว และ ตั้ง หมาย ปฏิบัติ
 ราชการ โดย สุด กำลัง จริง ๆ ไม่ สมควร จะ เขา เวลา ซึ่ง ควร จะ ให้ เป็น ประโยชน์
 แก่ ราชการ ไป ใช้ ใน การ แสวง ผล ประโยชน์ ส่วน ตัว ให้ นอก เห็น ออก ไป
 อ้อ แต่ ครั้น จะ ทรง ห้าม มิ ให้ ข้าราชการ ใน พระราชสำนัก แสวง ผล ใด ๆ
 นอกจาก ผล แห่ง ราชการ เสีย ที่ เดียว ก็ ยัง ทรง พระกรุณา อยู่ ว่า เป็น การ

รุนแรงเกินกว่าเหตุไป เพราะทางหาผลประโยชน์บางอย่าง ที่ไม่เป็น
การเสื่อมเสียแก่ราชการ แต่เกียรติยศก็มีอยู่บ้าง ทั้งข้าราชการ นอก พระ
ราชสำนักก็ประกอบการหาเลี้ยงชีพในทางค้าขายมีอยู่หลายราย จะ
ทรงห้ามแต่ข้าราชการในพระราชสำนักจำพวกเดียวกัน ก็จะเป็นการเสีย
เปรียบเกินไป แต่ครั้งนี้จะไม่ให้มีข้อยกเว้นไว้เสียเลยในเรื่องนี้ ก็มี
ทางที่จะเสื่อมเสีย ทั้งประโยชน์ส่วนตัวแห่งข้าราชการผู้นั้นเอง และ
ประโยชน์แห่งราชการได้ โดยเอกบรรยาย และเมื่อข้าราชการในพระ
ราชสำนักผู้ใดไปมีเหตุเสียหายด้วยประการใด ๆ ในการค้าขายเข้าแล้ว
เหตุนี้ย่อมกระทบกระเทือนถึงพระองค์ สมเด็จพระเจ้าแผ่นดินเป็นที่เสื่อม
เสีย พระเกียรติยศได้ โดยเหตุผลซึ่งได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระ
ราชทาน พระราชปวารณาราชภูโดยแจ่มแจ้ง ชัดเจนในกฎมณเฑียรบาลว่า
ด้วยครอบครัวแห่งข้าราชการในพระราชสำนัก พระพุทธเจ้าข้า ๒๔๕๗
ณนี้แล้ว

อนึ่ง การคบหาสมาคมของข้าราชการในพระราชสำนักก็เป็นข้อสำคัญ
อย่างหนึ่ง ซึ่งถ้ามีเป็นไปโดยซบถแล้ว จะเป็นโทษแก่คน ซึ่งจะมี
ผลอันอาจเป็นเหตุให้เสื่อมเสียพระเกียรติยศได้ด้วยโดยบุคคลเดียวกัน
สมควรจะมีบัญญัติสกัดกั้นทางที่จะนำสู่ความเสียหายไว้บ้าง

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้เจ้าพระยาธรรมานุภิธาน
ชิปดี ศรีรัตนมณเฑียรบาล บรมราชาภิเษกการกิจจาภิรมย์ สรรพโศคนราษ

เล่ม ๓๑ หน้า ๓๗๐

ราชกิจจานุเบกษา

วันที่ ๑ กันยายน ๒๔๕๗

รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย มีคำสั่งว่า
ให้ตั้งคณะกรรมการขึ้นพิจารณารายการรายจ่าย
ของกรมการปกครองในส่วนที่เกี่ยวกับ
การปกครองส่วนท้องถิ่น และให้
ตั้งคณะกรรมการขึ้นพิจารณารายการรายจ่าย
ของกรมการปกครองในส่วนที่เกี่ยวกับ
การปกครองส่วนท้องถิ่น และให้
ตั้งคณะกรรมการขึ้นพิจารณารายการรายจ่าย
ของกรมการปกครองในส่วนที่เกี่ยวกับ
การปกครองส่วนท้องถิ่น และให้

หมวดที่ ๑

ว่าด้วยนามและลักษณะของกฎเกณฑ์

มาตรา ๑ กฎนี้ให้เรียกว่า กฎเกณฑ์ว่าด้วยการค้าขาย
และการสมาคมแห่งข้าราชการในพระราชสำนัก พระพุทธศักราช ๒๔๕๗

มาตรา ๒ กฎเกณฑ์ฉบับนี้ ให้เริ่มใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ กันยายน
พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ เป็นต้นไป

มาตรา ๓ บรรดาข้อบังคับซึ่งมีอยู่แล้วสำหรับพระราชสำนัก
ข้อใดที่ขัดกับข้อความในกฎนี้ ให้ยกเลิก

มาตรา ๔ ต่อไปข้างหน้า ถ้าทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้แก้ไข
กฎเพิ่มเติมข้อใดข้อหนึ่งในกฎนี้ และเสนาบดีกระทรวงวังได้ประกาศ
โฆษณาแก่ข้าราชการในพระราชสำนักทราบทั่วกันแล้ว ให้นับว่าข้อที่
แก้ไขหรือเพิ่มเติมใหม่นั้นเป็นส่วนหนึ่งของกฎนี้

หมวดที่ ๒

ว่าด้วยผู้ที่จะต้องปฏิบัติ ตาม กฎนี้

มาตรา ๕ ผู้ที่นับว่าอยู่ในกฎนี้และจำเป็นต้องปฏิบัติตามกฎนี้ คือ บรรดาข้าทูลลอองธุลีพระบาทที่รับราชการอยู่ในกระทรวงวังแลกรมกองต่าง ๆ ซึ่งนับว่ารวมอยู่ในพระราชสำนักตามที่ได้ระบุไว้โดยละเอียดใน มาตรา ๔ แห่งกฎมณเฑียรบาลว่าด้วยครอบครัวแห่งข้าราชการในพระราชสำนัก พระพุทธศักราช ๒๔๕๗

มาตรา ๖ ผู้ที่อยู่ในกฎนี้ให้พึงเข้าใจว่าเป็นแต่ผู้ที่รับราชการประจำและผู้ที่เป็นกองหนุนเท่านั้น ผู้ที่นอกราชการฤๅซึ่งได้ย้ายไปรับราชการอยู่ในกระทรวงทบวงกรมอื่นแล้ว ไม่นับว่าอยู่ในกฎนี้

หมวดที่ ๓

คำอธิบายในกฎนี้

มาตรา ๗ ๑) คำว่า "เสนาบดี" "ข้าราชการ" "ผู้บังคับบัญชาโดยตรง" "ผู้บังคับบัญชาระดับสูง" "เจ้านักงาน" เหล่านี้ ท่านให้พึงเข้าใจความตาม มาตรา ๗ แห่งกฎมณเฑียรบาลว่าด้วยครอบครัวแห่งข้าราชการในพระราชสำนัก พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ นั้น ทุกประการ

๒) คำว่า "การลาขาย" ท่านให้เข้าใจว่าการลงทุนด้วยสินทรัพย์ กัด หรือด้วยกำลัง หรือความคิด กัด หรือด้วยชื่อเสียงเกียรติยศ

คุณก็ดี เพื่อประสงค์ประโยชน์นอกเหนือจากที่ได้รับพระราชทานอยู่ใน
หน้าที่ราชการโดยตรง

๓) คำว่า “ห้างหุ้นส่วน” ท่านให้เข้าใจว่า การซึ่งบุคคลตั้งแต่
แต่ ๒ คนขึ้นไป ประสงค์เข้ากันทำกิจการร่วมกันด้วยประสงค์จะแบ่ง
ปันกำไร ซึ่งจะพึงได้มาแต่การนั้น

๔) คำว่า “บริษัท” ท่านให้พึงเข้าใจว่า การเข้าหุ้นส่วนกัน
ค้าขาย มีต้นทุนจัดแบ่งออกเป็นหุ้น มีมูลค่าเท่ากัน ผู้ถือหุ้นต่าง
คนต่างจำต้องออกเงินใช้หนี้โดยจำกัด แต่เพียงค่าหุ้นที่ตนถือตามจำนวน
มากและน้อยหรือโดยไม่มีจำกัด

๕) คำว่า “สโมสรหรือสมาคม” ท่านให้พึงเข้าใจว่า คณะคน
ที่มารวมกันเข้าเพื่อกระทำความมุ่งหมายแห่งคณะนั้นให้สำเร็จ ความ
มุ่งหมายนี้ต้องชอบด้วยพระราชกำหนดกฎหมาย

๖) คำว่า “ร้านการเดิน” ท่านให้เข้าใจว่า สถานที่ใด ๆ ซึ่ง
เจ้าของจัดให้มีการเดินไม่ว่าชนิดใด ด้วยความมุ่งหมายให้คนอื่น
มาเดินโดยเก็บเงินหรือประโยชน์อื่นจากผู้ที่เดิน หรือด้วยความมุ่ง
หมายให้เดินเป็นการพนันดังนี้ เช่นโรงบิลเลียด เป็นต้น

การเดินโดยลักษณะที่กล่าวนี้ แม้จัดขึ้นในเคหะสถานบ้านเรือน
ตนเองก็ดี ท่านให้พึงว่าเป็นร้านการเดินตามความแห่งกฎหมาย

หมวดที่ ๔

ว่าด้วยการจัดทะเบียน

มาตรา ๘ ให้ผู้บังคับบัญชาสูงสุดในกรมต่าง ๆ จัดเจ้าพนักงานไว้เป็นผู้ถือทะเบียน อนุญาตให้ข้าราชการในบังคับบัญชาของตนทำการค้าขายประเภท ๑ ให้เข้าเป็นสมาชิกแห่งสมาคมประเภท ๑ ก่อตั้งคือให้มีที่กระทรวงวังแห่ง ๑ ที่ทำการ สภาจางวางมหาดเล็กแห่ง ๑ ที่กรมราชเลขาธิการแห่ง ๑ ที่กรมพระคลังข้างที่แห่ง ๑ กับให้เสนาบดีจัดตั้งเจ้าพนักงานไว้คน ๑ เป็นนายทะเบียนใหญ่สำหรับพระราชสำนักทั่วไป

มาตรา ๙ ในสมุดทะเบียน อนุญาตให้ทำการค้าขายนั้น ให้มีรายการดังต่อไปนี้

- ๑ ยศ บรรดาศักดิ์
- ๒ นายเดิม
- ๓ นามสกุล
- ๔ ตำแหน่งราชการ
- ๕ อายุเกิด
- ๖ ลักษณะของการค้าขายที่ทำ
- ๗ ถ้าเป็นห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท ใครเป็นผู้จัดการ ใครเป็น

กรรมการ

๘ ตำแหน่งงานที่ท่า

มาตรา ๑๐ ในสมุดทะเบียนอนุญาตให้เป็น สมาชิก แห่ง สมาคมนั้น ให้ มีรายการ ดังต่อไปนี้

๑ ยศ บรรดาศักดิ์

๒ นามเดิม

๓ นามสกุล

๔ ตำแหน่งราชการ

๕ อายุเกิด

๖ ความมุ่งหมาย ของสมาคม

๗ ใคร เป็น นายก และกรรมการ

๘ ตำแหน่ง ของสมาคม

มาตรา ๑๑ บทกฎหมายนี้บรรดา ว่าด้วย ครอบครวั แห่ง ข้าราชการ ในพระราชสำนัก พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ซึ่ง บังคับใช้โดย นกั เจ้าพนักงาน ทะเบียน นั้น ท่านให้ พึง อนุโลมใช้ ได้ แก่ นกั เจ้าพนักงาน ทะเบียนใน กฏนี้ ตาม ที่ควร แก่บทนี้ ๆ

มาตรา ๑๒ บรรดา ข้าราชการ ซึ่ง ทำ การค้าขาย อยู่ แล้ว ก่อนประกาศ ใช้กฏนี้ ต้อง วับ ขออนุญาต ต่อ ผู้ บังคับ บัญชา สูงสุด ของ คน และจด ทะเบียน ที่ เจ้าพนักงาน ดำหรับกรม ที่ คน ดังกั ชน อยู่ภายใน วัน เวลา ซึ่ง ผู้ บังคับ บัญชาสูงสุด จะ กำหนดให้

มาตรา ๑๓ ผู้ที่ยังไม่ได้ทำการค้าขาย ใดๆ เลย เมื่อขณะที่
ประกาศใช้กฎนี้ไซ้ ถ้าต่อไปเมื่อเขามีความประสงค์ที่จะทำการค้าขาย
ท่านให้จัดการขออนุญาตจากผู้บังคับบัญชาสูงสุด และจดทะเบียนที่
กรมดังกล่าว จึงจะทำการค้าขายนั้นได้

มาตรา ๑๔ การเข้าห้างหุ้นส่วนใด ๆ ก็ดี การจับจองหุ้นของ
บริษัทใด ๆ ก็ดี ท่านให้พึงว่าเป็น การทำการค้าขายตามความใน

มาตรา ๑๒-๑๓ แห่งกฎนี้

มาตรา ๑๕ ภรรยาข้าราชการในพระราชสำนักกระทำการค้าขาย
โดยอากร ใดๆ อย่างหนึ่งดังกล่าวแล้ว ท่านให้พึงว่า ตัวข้าราชการ
นั้นเองเป็นผู้ค้าขาย เพราะสามีภริยากัน ท่านว่ายอมเป็นหุ้นเดียวกัน
หรือได้ร่วมประโยชน์ด้วยกัน

มาตรา ๑๖ ผู้ใดที่มีความประสงค์จะเข้าเป็นสมาชิกแห่งสโมสร
สมาคมใด ๆ ต้องได้รับอนุญาตจากผู้บังคับบัญชาสูงสุด และจดทะเบียนที่
กรมดังกล่าวเสียก่อนแล้วจึงเข้าได้

มาตรา ๑๗ ผู้ที่เป็นสมาชิกแห่งสโมสร ใดๆ สมาคมใด อยู่แล้วก่อน
ประกาศใช้กฎนี้ ต้องรับขออนุญาตจากผู้บังคับบัญชาสูงสุดของตน
และจดทะเบียนที่เจ้าพนักงานสำหรับกรมที่ท่านสังกัดภายในวันเวลาที่
ผู้บังคับบัญชาสูงสุดจะกำหนดให้

มาตรา ๑๘ ห้ามมิให้ข้าราชการในพระราชสำนักตั้งร้าน การ เดิน
อย่างใด ๆ เป็น อันขาด นอกจากได้รับ พระราชทานพระบรมราชานุญาต

มาตรา ๑๙ ผู้ใดที่ได้รับอนุญาตให้ทำการค้าขาย หรือเช่า ส้มหลุม
ใด ๆ และได้จดทะเบียน แล้ว ถ้ามีเหตุเปลี่ยนแปลง อย่างใด อย่างหนึ่ง
คือ ทำการ ต่าง ลักษณะไป กับที่ ทำ อยู่ แล้ว หรือเช่า ส้มหลุม อื่น อีก ท่าน
บังคับว่าต้องได้รับอนุญาต และ จดทะเบียนใหม่ แล้ว จึง ทำ ได้

หมวดที่ ๕

ว่าด้วยการ ขอ อนุญาต แดงการให้ อนุญาต

มาตรา ๒๐ การ ขอ อนุญาต ให้ทำ เปน หนังสือ ยื่น ต่อผู้ บังคับ บัญชา
โดยตรง ของ ตน เพื่อ นำเสนอ เปน คำดับ และ ถ้า เมื่อใบ อนุญาต ยังไม่
ตกมา ห้ามมิให้ ไปทำการ ค้าขาย หรือ เปน ส้มหลุม แห่ง ส้มหลุมใด เปน
อันขาด

มาตรา ๒๑ ใน หนังสือขอใบ อนุญาต ทำการ ค้าขายให้ มี ข้อ ความ
ละเอียด คือ

- ๑ ยศ บรรดาศักดิ์
- ๒ นามเดิม
- ๓ นามสกุล
- ๔ ตำแหน่ง ข้าราชการ
- ๕ อายุ ปีเกิด

วันที่ ๑ กันยายน ๒๕๕๗ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๑ หน้า ๓๗๗

๖ รับพระราชทานเงินเดือน ๆ ละเท่าใด
๗ ได้รับผลประโยชน์นอกจากทางราชการ อย่างไรบ้าง
๘ ลักษณะของการค้าขายที่จะทำและสำนักงาน
๙ ใครเป็นผู้จัดการค้าขายนั้น ถ้าเป็นห้างหุ้นส่วนฎาบริษัท ใครเป็นผู้จัดการ ใครเป็นกรรมการ มีทุนเท่าใด วิธีจัดการเป็นอย่างไร มาตรา ๓๒ ในหนังสือขอบริเวณเข้าสโมสร หรือสมาคมให้ มีข้อความละเอียด คือ

๑ ยศ บรรดาศักดิ์

๒ นามเดิม

๓ นามสกุล

๔ ตำแหน่งราชการ

๕ อายุเกิด

๖ รับพระราชทานเงินเดือน ๆ ละเท่าใด

๗ ได้รับผลประโยชน์นอกจากทางราชการ อย่างไรบ้าง

๘ ความมุ่งหมายของสมาคมแต่สำนักแห่งสมาคม

๙ ใครเป็นหัวหน้า ใครเป็นกรรมการ แต่สมาชิก

มาตรา ๒๗ ระเบียบการที่จะพึงปฏิบัติ นอกจากที่กล่าวแล้ว ในเรื่อง การ ขอ และ การ ให้ อนุญาต นั้น ท่านให้ พึง อนุโลมใช้ตาม มาตรา ๒๗-๒๘-๓๐-๓๑ แห่ง กฎมณเฑียรบาล ว่าด้วย ครอบครอง แห่ง ข้าราชการใน พระราชสำนัก พระพุทธศักราช ๒๕๕๗ ตามควรแก่บทนั้น ๆ

มาตรา ๒๔ ผู้มีหน้าที่จะอนุญาตให้ผู้ใดได้รับหนังสือขออนุญาตแล้ว ต้องพิจารณาให้เห็นชัดว่าผู้ขออนุญาตนั้น เป็นผู้สมควรรับอนุญาตแล้ว จึงค่อยอนุญาต ในข้อควรพิจารณาให้ถือเอาพระราชนิยมเป็นเกณฑ์ตั้งต่อไปนี้

๑ การค้าขายนั้น ชอบด้วยพระราชกำหนดกฎหมาย และไม่เป็นที่ขัดกับลักษณะของผู้ที่เป็นเจ้ามาจาร์

๒ การที่ผู้ขออนุญาตจะกระทำการค้าขายนั้น ต้องไม่เสียประโยชน์แห่งราชกรในหน้าที่

๓ การค้าขายที่ทำนั้นไม่เกี่ยวข้องกับบ้านหรือบริษัท ซึ่งสำหรับสิ่งของซึ่งจำเป็นจะต้องใช้ในราชการแห่งกรม ซึ่งผู้ขออนุญาตรับราชการอยู่ และมีอำนาจที่จะสั่งของสำหรับใช้ในราชการแห่งกรมนั้นได้

๔ ผู้ขออนุญาตเป็นผู้ที่มีหลักฐานมั่นคงไม่เหลวไหล

๕ ถ้าผู้ขออนุญาตไปเข้าห้างหุ้นส่วนอาบบริษัท ๆ นั้น ๆ ต้องมีหลักฐานมั่นคงดำเนินตามหลักการค้าขายที่ชอบ

๖ ถ้าเป็นการขอเข้าสมาคม ๆ นั้น ต้องมีความมุ่งหมายที่ชอบและเป็นคุณแก่ผู้ขออนุญาต

มาตรา ๒๕ ผู้ใดที่ได้รับอนุญาตให้ทำการค้าขายอยู่แล้ว เมื่อได้มารับราชการในหน้าที่ ซึ่งตนมีอำนาจที่จะสั่งของสำหรับใช้ในราชการจากบ้านหรือบริษัท ซึ่งตนมีส่วนได้ส่วนเสียอยู่ด้วยตามที่ว่าไว้ในข้อ ๓ แห่งมาตรา ๒๔ แล้วใช้ท่านว่าให้เลิกการค้าขายนั้นเสียเด็ด

หมวดที่ ๒

การ ตงทัณฑ์ และ กำหนดโทษ สำหรับความผิด

มาตรา ๒๖ การ ตงทัณฑ์ แล ชน ความผิด ท่านให้เทียบใช้ แก่ กฎ
ตามที่บังคับไว้ ใน มาตรา ๔๓ ถึง ๕๐ แห่ง กฎมณเฑียรบาล ว่าด้วย
ครอบครัว แห่ง ข้าราชการ ใน พระราชสำนัก พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ นั้น
ทุกประการ

มาตรา ๒๗ ผู้ใด ชั่ง ทำการ ค้าขาย หรือ เป็น สมาชิก แห่ง สโมสร
สมาคมใด ๆ อยู่แล้ว ก่อน ประกาศใช้ กฎนี้ มิได้ รับ ขออนุญาต ต่อ ผู้
บังคับบัญชา สูงสุด และ เจตตะเมียน ที่ เจ้าพนักงาน สำหรับกรรม ที่ตน ดังกดี
ภายใน กำหนดวัน เวลา ตาม ความใน มาตรา ๑๒ และ มาตรา ๑๖ แล้ว ใช้
ท่าน ว่า ผู้ นั้น มี ความผิด ชน มัชยกรรม ต้อง ระวัง โทษ ชน มัชยทัณฑ์

มาตรา ๒๘ ผู้ใด ทำการ ค้าขาย หรือ เข้า สโมสร สมาคมใด ๆ
ภายหลัง วันที่ ประกาศ ใช้ กฎนี้ โดย มิได้ รับ อนุญาต ท่าน ว่า ผู้ นั้น มี ความผิด
ชน คุกรกรรม ต้อง ระวัง โทษ ชน คุกรทัณฑ์

มาตรา ๒๙ ผู้ใด ตั้ง ร้าน การเดิน โดย มิได้ รับ พระราชทาน พระ
บรมราชานุญาต ตาม ความใน มาตรา ๑๗ แล้ว ใช้ ท่าน ว่า ผู้ นั้น มีความ
ผิด ชน คุกรกรรม ต้อง ระวัง โทษ ชน คุกรทัณฑ์

ผู้ใด ไป ดำเนิน กิจสถาน ที่ ชั่ง ตั้ง การเดิน นั้น ท่าน ให้ พัง ว่า ผู้ นั้น สม
มีความผิด ต้อง ระวัง โทษ กง หนึ่ง

มาตรา ๓๐ ผู้ใดกล่าว ความไม่จริง หรือ ที่ไม่ ฐจริง ต่อเจ้าพนักงาน หรือผู้บังคับบัญชาด้วย ข้อใด ข้อ หนึ่ง อัน เนื่อง ด้วยกฎนี้ ใน ส่วน ตนเอง กิติ หรือใน ส่วน ข้าราชการผู้ อื่น กิติ ท่านว่าผู้นั้นกล่าวเท็จ มีความผิด ชั้น ดุกรรม หรือมัชฌมกรรม ต้อง ระวัง โทษ ชั้น ดุหัตถ์ หรือ มัชฌมหัตถ์ ตามสมควร แก่ เหตุผล

มาตรา ๓๑ ผู้ใด กระทำกร อย่างใด อย่างหนึ่ง และ การ ที่ กระทำนั้น เป็น การ ละเมิด บทกฎ มณเฑียรบาล นี้ หดายบท ด้วยกัน ท่านว่าให้ ใช้ บทที่มี ทัณฑ์ หนักถึง โทษ แก่ ผู้นั้น

มาตรา ๓๒ ผู้ใด กระทำ ความผิด หดาย กระทง ท่านว่าผู้นั้น ต้อง มีโทษ ตาม กระทง ความผิด ทุกกระทง

มาตรา ๓๓ ผู้ใด ละเมิด กฎนี้ ด้วยข้อใด ข้อหนึ่ง และ เมื่อได้ พ้นโทษ แล้วไป กระทำ ความผิด ชั้น อื่น ท่านว่าผู้นั้นไม่ เช็ด หดาย

ผู้ใดไม่ เช็ด หดาย ท่านว่าผู้นั้น ต้อง รับโทษ เป็น ทวิคูณ

ประกาศ มา ณ วันที่ ๑ กันยายน พระพุทธศักราช ๒๔๕๗
เป็น วันที่ ๑๓๙๑ ใน รัชกาล บัณฑิตยัมนี้